

d ů v o d ů:

Odůvodněna jest stížnost, pokud, dovolávajíc se § 281 čís. 10 tr. ř., dovozuje, že skutek její, soudem nalézacím zjištěný, neprávem podřaděn byl pod trestní ustanovení o zločinu krádeže, ježto opodstatňuje toliko skutkovou podstatu zločinu podvodu dle §§ 197, 201 lit. c) tr. zák. Neboť soud nalézací, zjistiť, že obžalovaná našla na cestě do L. u samé Odry hodinky s řetízem v ceně 957 K, které krátce před tím ztratil Josef N., jenž, seznav ztrátu, ihned po nich hlasitě se sháněl, shledává v jich přivlastnění skutkovou podstatu zločinu krádeže jen z toho důvodu, že majitel věcí nalezených byl obžalované znám. Než rozsudek nezjišťuje, že by majitel těchto věcí býval nálezkyňi znám již v době nálezu a pojetí úmyslu, nález ten si přivlastniti. Naopak vyplývá z důvodu rozsudku v jich souvislosti, že obžalovaná hodinky a řetízek našla a si přivlastnila, neznajíc ještě osoby majitelovy, a teprve potom, byť i po krátké chvíli, z povyku, Josefem N-em způsobeného nabyla vědomosti, že on to byl, jenž nalezené předměty ztratil. Za takovýchto okolností nelze mluvíti o tom, že by byly hodinky odňaty z držení a bez přivolení majitelova. Že nalezené hodinky majiteli, seznavši ho, nevrátila, tvoří jen zatajení nálezu, náležející ku předpokladům § 201, lit. c) tr. zák. Dověšenou skutkovou podstatu tohoto méně trestného zločinu okolnost ta přeměnití nemůže ve zločin krádeže. Podřadění stěžovatelčina skutku pod §§ 171, 173, 174 II a) tr. zák. jest proto právně mylným.

Čís. 537.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Požizovací náklady nejsou výlučně směrodatny pro posouzení, zda jde o cenu zřejmě přemrštěnou.

(Rozh. ze dne 17. září 1921, Kr II 177/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku lichevního soudu při krajském soudě ve Znojmě ze dne 18. ledna 1921, jímž byl stěžovatel uznán vinným přestupkem podle § 7, odstavec první zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., napadený rozsudek zrušil a vrátil věc soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolávajíc se zmatečního důvodu § 281 čís. 9 a) tr. ř., vytýká zmateční stížnost nalézacímu soudu, že nesprávně použil zákona, 1. rozbořem otázky přiměřenosti nebo přemrštěnosti ceny jen na podkladě nákladů nabývacích, 2. tím, že zjišťuje výši nákladů nabývacích nepřehlížel k námaze stěžovatele a jeho výlohám při česťování koně a ku ztrátě, která vzešla stěžovateli tím, že i druhého svého koně po 40 dní nemohl upotřebiti, 3. výrokem, že stěžovatel jednal, využitkovav mimořádných poměrů vyvolaných válkou. Stížnosti dlužno částečně přisvědčiti. Nalézací soud zjišťoval zřejmou přemrštěnost ceny obžalovaným za koně po-

žadované podle všeobecně užívané zásady o výrobních nákladech, režii a občanském zisku, a musil pak ovšem uznati obžalovaného vinným, když zjistil, že obžalovaný koupil klisnu za 4200 K a že ji v lednu 1920 prodal za 10.500 K, tedy s hrubým ziskem 6300 K, uváživ, že zisk nedovolený nečiní 2000 K. Leč zásada o výrobních nákladech není zásadou výlučně směrodatnou, jak je to zřejmo i ze zákona, který se právě vystříhal, aby tuto zásadu ve své dikci uplatnil. Tato zásada nehodí se zejména pro posouzení případů, kde v podstatě rozhodná skutečná hodnota věci samé v poměru ke konkrétním nákladům pořizovacím by vůbec nepadala na váhu, jak tomu jest na př. při prodeji věci darované, kde nabyvacích nákladů v užším smyslu vůbec není. Dále nevystačilo by se s mechanickým použiváním zásady o nákladech pořizovacích v případech, kdy náklady, za něž věc sama byla získána, nevyjadřují hodnotu věci, jak by se tato — předpokládaje působení vlivů hospodářsky odůvodněných a právně respektovaných — vytvářela mezi dvěma činiteli, kteří při vyjednávání o jejím prodeji mají stejné postavení a volnost hospodářského chtění. Tak tomu jest při výhře věci ze sázky a při prodeji věci za nízkou cenu, kdež by se po případě mohlo mluvit buďto o částečném darování, neb kde tato nízkost ceny jest výsledkem úvah prodávajícího vůči kupujícímu, který snad právě od tohoto prodávajícího zaslouží si zvláštního ohledu osobního, jak by tomu bylo na př. při prodeji věci za velmi nízkou cenu z pouhé ochoty nebo na vyrovnanou ztrát utrpěných kupujícími při obchodech předchozích. Konečně může býti přivoděna nepatrnost prodejní ceny věci také okolnostmi, které neodvisle od vůle prodávajícího nastaly, přece ho však nutí, aby se věci zbavil za nízkou cenu. Tak jest tomu v případě, kde prodávající nemůže z nějaké příčiny věci prodávané vůbec upotřebiti, neb že se nalézá v takové tísnivé situaci, že se nutí věc prodati. Může tedy nastati prodej za nízkou, skutečnou hodnotou věci neodůvodněnou cenu na základě určitých okolností, které se shlukly v osobě prodávajícího neb kupujícího a znamenají pro prodávajícího efektivně ztrátu, pro kupujícího pak náhodnou osobní výhodu, již brátí za směrodatný podklad, za měřítko při posuzování oprávněnosti ceny kupujícími dále požadované není hospodářsky odůvodněno, ležíc mimo oprávněný zájem spotřebitelů. Dlužno totiž uvážiti, že v poměru k ostatním případům, kde cena vytváří se za působení hospodářských zákonů obecně platných, jde v případech povahy shora uvedené o výjimky celkem ojedinělé, jež tedy též nemohou míti vlivu na tvoření se cen dotyčných předmětů potřeby. Kdyby pravidlo o posuzování zřejmé přemrštěnosti ceny podle pořizovacích nákladů s připočtením režie a občanského zisku mělo platnost bezvýhradnou, všeobecnou, znamenala by takováto ochrana spotřebitelů, že se na ně přenášejí osobní výhody kupitelovy, které platily jen pro něho a pro nikoho jiného a na něž další nabyvatel nemá proto hospodářského nároku. To však nebylo účelem zákona o lichvě, jenž chrání spotřebitele jen před cenou zřejmě přemrštěnou, tedy skutečně hodnotou věci neodůvodněnou. Pouhé mechanické vypočítávání nákladů pořizovacích a připočtení režie a občanského zisku, nevede tedy vždycky k rozřešení otázky po zřejmé přemrštěnosti ceny a nevedlo tam ani v tomto případě. Nálezací soud vypočítal přemrštěný zisk pod 2000 K, připustiv, že si stěžovatel mohl přiraziti k nákupní ceně 4200 K ještě 600 K za živění kobyly, 3000 K za hříbě a občanský zisk

700—800 K. Právem sice přihlížel k těmto částkám, leč pominul vzít zřetel na okolnost, že cena, za kterou stěžovatel kobyly koupil, byla právě vyvolána okolnostmi, které se sběhly v osobě prodávajícího Františka N-a. Tento potvrdil jako svědek, že koupil kobyly prodanou stěžovateli za 8400 K, a že ji prodal stěžovateli lacino proto, že neměl krmení a že se proto nutil koně prodati. Tato okolnost jistě snižovala pro prodávajícího cenu prodávané kobyly pod skutečnou užitkovou její hodnotu a byla výhodou pro stěžovatele — mimo výhodu, že kobyly byla shřebná — který nebyl povinen, aby ji na druhého kupce přenášel. Uváží-li se původní nákupní cena 8400 K, lze zajisté i tuto výhodu, stěžovateli patřící, vyjádřiti určitou částkou peněžní, kterou pak dlužno k ceně 4200 K přiraziti. Při tom ovšem jest závažno posouditi, zda cena 8400 K byla přiměřenou čili nic, a to zejména v uvážení, že znalec připustil, že i cena 10.500 K za shřebnou kobyly nemusí býti přemrštěna. Dále dlužno uvážiti, že pro posouzení zřejmé přemrštěnosti kobyly přichází také v úvahu, že stěžovatel kupoval kobyly ve velmi špatném stavu, a že na sebe bral zvláštní riziko podnikatelské pro případ, že o ni přijde. Také toto riziko bylo by lze určitou částkou peněžní vyjádřiti a připadalo by k dobru stěžovateli.

Čís. 538.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Pro skutkovou podstatu § 12 lichevního zákona stačí, že předmět potřeby byl ukrýván a uschován k vůli prodeji pod rukou jen některým zákazníkům, třeba nikoli v úmyslu, by byly zvýšeny ceny.

Pokud jest vysloviti ztrátu živnostenského oprávnění.

(Rozh. ze dne 19. září 1921, Kr I 193/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmatečnou stížnost obžalovaného do rozsudku lichevního soudu při zemském trestním soudu v Praze ze dne 5. ledna 1921, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem dle § 12 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., vyhověl však odvolání obžalovaného, že vyloučil z rozsudku soudu nalézacího výrok, jímž byla vyslovena ztráta živnostenského oprávnění.

Důvody:

Dle čís. 4 § 281 tr. ř. vytýká zmatečnou stížnost, že byl obžalovaný zkrácen v právu obhajoby tím, že nalézací soud zamítl návrh podaný obhájcem při hlavním přelíčení, by byly vyslechnuty svědkyně Marie P. a Anastazie J. o tom, že obžalovaný, vrátiv se do svého stánku, hodlal čekajícím u krámu svědkyním prodati hovězí maso 1 kg za 17 K a to dříve ještě, nežli občanská kontrola zakročila. Avšak soud právem zamítl tento návrh, poněvadž okolnost, o níž měly býti svědkyně slyšeny, není rozhodna pro otázku viny, jde-li o přečim dle § 12 zák. lich. Toto trestní ustanovení směřuje totiž dle zprávy právního výboru o vládním návrhu zákona o trestání lichvy (tisk 1697) proti živnostníkům, kteří omezují veřejný prodej zboží tím, že je prodávají pod rukou svým známým